

Imam Mudžteba, a.s., u okrilju svog djeda i oca

<"xml encoding="UTF-8?">

Imam Mudžteba, a.s., u okrilju svog djeda i oca

U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.a.

Imam Hasan, a.s., se rodio u doba života svog plemenitog djeda, Božijeg Poslanika, s.a.v.a., i proveo sedam godina i šest mjeseci svog časnog života pod njegovim okriljem. Te godine, iako to nije dug period, bile su dovoljne da od njega učine umanjenu sliku ličnosti Allahovog Poslanika, čak do te mjere da postane dostojan velikog ordena kojim ga je odlikovao njegov djed kada je rekao: „Sličan si meni po izgledu i naravi.“

Božiji Poslanik je bio taj koji je nosio odgovornost upućivanja i brige o ummetu, odgovornost dostavljanja poslanice, njenog primjenjivanja i osiguravanja njene budućnosti; on je preko Objave bio obaviješten o važnoj vodećoj ulozi koja je čekala ovo novorođeno dijete i zadužen da ga pripremi za tu ulogu, i to izgradnjom njegove ličnosti izuzetnom građom koja odgovara ogromnim zadacima i koja će ga osposobiti da bude dobro upoznat sa zadacima na polju upućivanja ummeta i njegovog vođstva.

Riječi Poslanika, s.a.v.a., imamu Hasanu: „Sličan si meni u izgledu i u naravi“ smatraju se ordenom dostojnosti i zasluge za taj božanski položaj, a to je naslijeđe poslanice i namjesništva Poslanika nakon hilafeta Poslanikovog nasljednika, Alija ibn ebi Taliba.

Jedan od zadataka Božijeg Poslanika bio je ostvarenje odgovarajućeg okruženja kod ummeta, da se ne predaje pred pokušajima otimanja njihovih zakonskih prava u očuvanju božanskog vođstva i da ne podliježe raznim obmanivanjima i nakaženjima s ciljem uništenja stubova na kojima su zasnivane njegova ideološka i politička viđenja kako ih je islam pokušao udubiti i učvrstiti u svijesti ummeta.

Odatle nam postaje jasan cilj na koji je mislio Poslanik, s.a.v.a., kroz neprestana ukazivanja na ulogu koja je čekala imama Hasana i njegovog brata, na primjer kada je govorio: **إِنَّهُمَا إِمَامَانِ قَامَا** „Njih dvojica su imami bilo da stoje ili sjede“ ili **أَنْتُمَا الْإِمَامَانِ وَالْأَمُّكُمَا الشَّفَاعَةُ** „Vas dvojica ste imami, a vaša majka ima pravo zagovorništva.“ ili njegove riječi imamu Husejnu:

أَنْتَ سَيِّدٌ، ابْنُ سَيِّدٍ، أَخُو سَيِّدٍ، وَأَنْتَ إِمَامٌ، ابْنُ إِمَامٍ، أَخُو إِمَامٍ، وَأَنْتَ حُجَّةٌ، ابْنُ حُجَّةٍ، أَخُو حُجَّةٍ، أَبُو حُجَجٍ تِسْعَةٍ،

تَأْسِعُهُمْ فَاِئْمُهُمُ الْمَهْدِيّ

„Ti si poglavar, sin poglavara, brat poglavara i ti si imam (predvodnik), sin imama, brat imama, i ti si Božiji dokaz na zemlji, sin Božijeg dokaza, brat Božijeg dokaza, i ti si otac devet Božijih dokaza na zemlji, deveti je njihov Kaim (koji ustaje za uspostavljanje pravde).“ ili njegove riječi o imamu Hasanu:

وَهُوَ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْأُمَّةِ أَمْرُهُ أَمْرِي وَ قَوْلُهُ قَوْلِي مَنْ تَبِعَهُ فَإِنَّهُ مِنِّي وَ مَنْ عَصَاهُ فَلَيْسَ مِنِّي...

„On je poglavar mladića Dženneta, Božiji dokaz u ummetu, njegova stvar je moja stvar, njegove riječi su moje riječi, ko njega slijedi od mene je i ko je neposlušan prema njemu nije od mene...“ Primjećujemo njegovu težnju za povezivanjem njihovih stvari sa sobom, kada kaže: „Ja sam u miru s kim ste vi u miru i u ratu sam protiv onog protiv koga ste vi.“

Preneseno je od Enesa da je rekao: „Ušao je Hasan kod Božijeg Poslanika, s.a.v.a., pa sam ga htio udaljiti od njega, ali je Poslanik, s.a.v.a., rekao:

وَيَحْكُ يَا أُنْسُ دَعِ ابْنِي وَ ثَمَرَةَ فُؤَادِي، فَإِنَّهُ مَنْ آذَى هَذَا فَقَدْ آذَانِي، وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ

„Teško tebi, Enese, ostavi mi sina i plod srca moga, jer doista, ko njega uznemiri, mene je uznemirio, a ko mene uznemiri, Allaha je uznemirio.“

Poslanik, s.a.v.a., je imao običaj ljubiti Hasana u usne, a Husejnu u vrat, kao da je želio potaknuti važno pitanje vezano za uzrok njihove pogibije, izraziti svoju suosjećajnost s njima i podržati ih u njihovim stavovima i pitanjima.

Zaista je imam Hasan bio najdraža osoba Poslaniku. Čak je njegova ljubav prema njemu i njegovom bratu stizala do te mjere da je prekidao svoj govor u džamiji i silazio s minbera da ih stavi u svoje krilo.

Svi znaju da Božiji Poslanik, s.a.v.a., u svojim stavovima nije govorio iz svog hira, žudnji i emocija, već je želio ukazati ummetu na veličinu ova dva imama i njihov visoki položaj.

Upravo ovo što je spomenuto razotkriva tajnu u mnoštvu predaja koje su prenesene od njega o Hasanu i Husejnu, poput njegovih riječi u vezi s imamom Hasanom:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا ابْنِي وَ أَنَا أَحَبُّهُ فَأَحِبَّهُ وَ أَحَبُّ مِنْ يُحِبُّهُ

„Bože, doista je ovo moj sin i ja ga volim pa ga voli i Ti i voli onoga koji njega voli.“ i ovih:

أَحَبُّ أَهْلِ بَيْتِي إِلَيَّ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ

„Iz moje porodice najdraži su mi Hasan i Husejn...”

Dan mubahele i njegova značenja

Jednog dana došla je kod Božijeg Poslanika delegacija koju su sačinjavali grupa svećenika kršćanskog stanovništva Nedžrana. Raspravljali su s njim o hazreti Isau, a.s., i on je iznio dokaze protiv njih i utvrdio svoj stav, što oni nisu prihvatili. Zatim su se dogovorili o mubaheli (međusobnom proklinjanju) pred Bogom da traže Božije vječno prokletstvo i ubrzanu kaznu strani koja laže (nije u pravu).

Časni Kur'an je zabilježio ovaj veliki događaj u historiji islamske misije:

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ
فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ
ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

Isaov slučaj je u Allaha isti kao i slučaj Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim rekao: „Budi!” – i on bi. Istina je od Gospodara tvoga, zato ne sumnjaj! A onima koji se s tobom budu o njemu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao, ti reci: „Hodite, pozvaćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi, pa ćemo se usrdno pomoliti i Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore prizvati!” (Ali Imran, 59-61)

Kada su se vratili svojim boravištima, njihovi čelnici (Es-Sejjid, El-Akib i El-Ehtem) su govorili: „Ako on bude htio izaći u mubahelu uz svoj narod, mi ćemo izaći protiv njega. To znači da on nije poslanik. Ali ako bude izašao u mubahelu samo sa svojom porodicom, mi nećemo izaći protiv njega jer on neće smjeti u mubahelu sa svojom porodicom, osim ako je on istiniti poslanik.” Božiji Poslanik je izašao prema njima, a s njim su bili hazreti Ali, hazreti Fatima, Hasan i Husejn. Oni su pitali za njih i rekli su im: „Ovo je njegov amidžić, nasljednik i zet, Ali ibn ebi Talib, ovo je njegova kćerka, a ovo su njegova djeca, Hasan i Husejn.” Uplašili su se i rekli su Allahovom Poslaniku: „Mi smo zadovoljni s tobom pa nas poštedi od mubahele.” Poslanik je potpisao sporazum s njima o plaćanju džizije i oni su otišli.

Mufessiri (tumači Kur'ana) su saglasni da se izraz „ebnaena” (naši sinovi) u ajetu odnosi na Hasana i Husejna.

Poznati mufesir, El-Zemahšeri, kaže: „U ovom ima dokaz – i ne može biti dokaz jači od ovog – o prednosti članova skupine pod ogrtačem nad drugima.”

Iz događaja Dan mubahele možemo izvući više zaključaka, od kojih su najvažniji:

Živi primjer. Vođenje Hasana i Husejna u događaj mubahele nije bila uobičajena stvar, već je to bilo čvrsto povezano s važnim značenjima i smislovima, od kojih je najvažniji da nije moguće da Božiji Poslanik, kada je bio spreman žrtvovati sebe i njih, koje je smatrao vrhuncem u zrelosti za misiju, pored toga što su mu i najbliži, bude (neuzubillah) lažljivac u svojoj tvrdnji, kako su to primijetili i priznali čelnici kršćana koji su dolazili da izađu u mubahele protiv njega. To pokazuje i njegova krajnja požrtvovanost u njegovoj božanskoj misiji i potpuna pouzdanost u onome na što poziva.

Na usluzi poslanice. Smatranje imama Hasana i njegovog brata Husejna još u njihovom djetinjstvu najuzvišenijim simbolom i utjelovljenim primjerom islama je zdrava ideološka svijest koju su naložili jasni i nepobitni dokazi. Ti dokazi izričito utvrđuju da su čisti imami u svom djetinjstvu bili na visokom nivou koji ih je osposobio za nošenje Božijeg emaneta i vođstvo ummeta na mudar i svjestan način, kako je historija zabilježila u vezi s dva imama: hazreti Dževadom i Mehdijem, a.s., za koje Božija volja zahtijevala da preuzmu svoje odgovornosti vođstva u prvim godinama njihovog života, a ovo nije neuobičajeno za one za koje Svevišnji Allah želi da budu nosioci Njegove vjere i zaštitnici Njegovih stvorenja. Časni Kur'an govori o Isau, Merjeminom sinu:

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا قَالَ إِنَّي عَبْدُ اللَّهِ أَتَانِي الْكِتَابُ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا

A ona im na njega pokaza. „Kako da govorimo djetetu u bešici?“ – rekoše. „Ja sam Allahov rob“ – ono reče – „meni će On Knjigu dati i vjerovjesnikom me učiniti (Merjem, 29-30), zatim o Jahjau, o kojem Svevišnji Allah kaže:

يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

„O, Jahja, prihvati Knjigu odlučno!“ – a dadosmo mu mudrost još dok je dječak bio. (Merjem, 12)

Zaista, i Hasan i Husejn su u prvim danima svog djetinjstva bili na tolikom nivou ljudske zrelosti i savršenstva da su posjedovali dovoljno sposobnosti da budu mjesta Božije pažnje i dostojni za mnoga zvanja koja im je islam podario preko veličanstvenog Poslanika, što ih je učinilo sposobnim za preuzimanje ogromne odgovornosti. S obzirom na to da su učesnici u mubahele ujedno učesnici i u tvrdnji, tada su hazreti Ali, Fatima, Hasan i Husejn učesnici u tvrdnji istinitosti Poslanikovog poziva i učesnici u pozivu na mubahelu za utvrđivanje istinitosti njihove tvrdnje. Ovo je jedna od najvrjednijih odlika kojima je Svevišnji Allah odlikovao Poslanikovu

porodicu.

Islamska ulema je iz događaja mubahele izvukla zaključak o prednosti Hasana i Husejna. Jedan od njih je Ibn ebi Alan, jedan od imama mu'tezilijaskog učenja, koji govori: „Ovaj događaj pokazuje da su Hasan i Husejn u tom stanju bili mukellef (zreli za obavljanje Božijih propisa) jer mubahele je dozvoljeno samo punoljetnim osobama.“

Ovu činjenicu potvrđuje i to što im je dozvoljeno učešće u bej'atu ridvan (davanje prisega Poslaniku), zatim njihovo svjedočenje u korist hazreti Fatime u sporu između nje i Ebu Bekra oko imanja Fedek i mnogo toga od govora i stavova Božijeg Poslanika o njima u različitim povodima.

Sve ovo spada u metodu kojom je Allahov Poslanik želio psihički spremati narod i uputiti ih u to da imami iz Ehli bejta mogu podnijeti poslaničke zadatke kada za to dođe vrijeme.

Politika kojoj se treba suprotstaviti. Božiji Poslanik je u davanju svojoj porodici učešća u mubahele imao niz odgojno-političkih ciljeva. Na neke od njih ćemo ukazati:

- To što je poveo ženu, hazreti Fatimu, koja se smatra najuzvišenijim uzorom za muslimanku, u jednom vjerskom i sudbinskom pitanju poput ovog imalo je za cilj brisanje omraženog, paganskog pojma po kojem se ženi ne daje nikakva vrijednost ni dostojan položaj – štaviše, u ono vrijeme u ženi su vidjeli izvor nesreće i nedaće, uzrok sramote i sumnju za iznevjeru. Niko od njih nije mogao zamisliti da vidi kako žena učestvuje u jednom osjetljivom i sudbinskom, pa čak i svetom pitanju poput ovoga, a kamoli da je smatra sudionicom u samoj tvrdnji i u pozivu za dokazivanje te tvrdnje.

- To što je u mubahele poveo Hasana i Husejna, kao sinove plemenitog Poslanika, iako su oni bili sinovi njegove časne i čiste kćerke, hazreti Fatime, imalo je važno značenje i dubok smisao, jer se u časnom ajetu ukazuje na ovu činjenicu da je na mjestu reći da su Hasan i Husejn – sinovi kćeri – sinovi Allahovog Poslanika, jer „... je on obećao da će pozvati svoje sinove za mubahele, zatim je doveo njih dvojicu.“ Pored ovoga, to što ih je poveo također je imalo za cilj brisanje paganskog shvatanja koje govori kako su sinovi sinova zaista sinovi, dok nije tako sa sinovima kćerki. Usprkos svemu što je Božiji Poslanik na dan mubahele učinio da ispravi ovo pagansko shvatanje, i dalje ima ljudi koji drže do tog shvatanja. Ovo držanje se očituje u pojedinim fikhskim stavovima o tumačenju časnog ajeta:

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ

Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripadne toliko koliko dvjema ženskima. (En-Nisa, 11), gdje nasljedstvo smatraju svojstvenim za potomke sinova, a ne i za potomke kćeri. Iako je škola koja je bila protivnik Ehli bejta uživala mnogo podrške od vladara koji su koristili

svu svoju snagu za njeno utvrđivanje i učvršćivanje, postojala je jedna velika zapreka koja im se suprotstavila i spriječila njihov uspjeh u izobličavanju istine i iskrivljenju historije. Tu zapreku je predstavljao Ehli bejt, a.s., koji je posjedovao najjače i najveće dokaze i svjedočenje iz Časnog Kur'ana, vjerodostojnih hadisa i pouzdano prenesenih stavova Poslanika, koje je poznao, vidio i čuo veliki broj Poslanikovih ashaba, pa su od njih preneseni u islamski ummet.

Nije naodmet da spomenemo neke od pokušaja negiranja činjenice da su Hasan i Husejn Poslanikovi sinovi.

Rekao je Zekvan, oslobođeni Muavijin rob: „Muavija je bio naredio: ‚Nemojte da ja saznam da je iko ova dva dječaka nazvao Poslanikovim sinovima, već recite: Dva Alijeva sina.‘ Poslije toga, kada mi je naredio da napišem imena njegovih sinova, u redosljed časti napisao sam: njegovi sinovi i sinovi njegovih sinova, a izostavio sam: sinovi njegovih kćerki. Zatim sam mu odnio tekst pa ga je pogledao i rekao: ‚Teško tebi, izostavio si najvažnijih dio mojih sinova.‘ Pitao sam koga i odgovorio mi je: ‚Zar sinovi te i te (nabrojao je imena svojih kćeri) nisu moji sinovi?‘ Rekao sam: ‚Allahu! Zar su sinovi tvojih kćeri tvoji sinovi? A sinovi Fatime nisu Poslanikovi sinovi?‘ On je rekao: ‚Šta ti je? Allah neka te ubije! Nemoj da iko ovo od tebe čuje.‘“

Imam Hasan, a.s., je navodeći dokaze protiv Muavije govorio: „Od svih ljudi, Božiji Poslanik je vodio mog oca sa sobom na mubahele kao ‚naše duše‘, mene i mog brata kao ‚naše sinove‘ i moju majku Fatimu kao ‚naše žene‘. Stoga, mi smo njegova porodica, njegovo meso, krv, i njegova duša i mi smo od njega i on je od nas.“

Razi je u tumačenju ajeta ...

وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ

i od potomaka njegovih Davuda, i Sulejmana, i Ejjuba, i Jusufa, i Musaa, i Haruna – eto, tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine – i Zekerijaa, i Jahjaa, i Isaa, i Il'jasa – svi oni su bili dobri. (El-En'am, 84-85), nakon što je spomenuo da ajet znači da su Hasan i Husejn sinovi Božijeg Poslanika, rekao: „Prenosi se da se imam Ebu Džafer el-Bakir pozivao na ovaj ajet za utvrđivanje te činjenice kod Hadždžadža ibn Jusufa.“

Amr ibn As poslao je nekog kod Zapovjednika vjernih, imama Alija, da ga kritikuje zbog nekoliko stvari, a jedna od njih je da on naziva Hasana i Husejna sinovima Allahovog Poslanika. Hazreti Ali je rekao njegovom izaslaniku: „Reci Ibn Šani' (neprijatelju sina neprijatelja), ako njih dvojica ne bi bila njegova djeca, onda bi on bio ebter (bez nasljednika), kako je to tvoj otac tvrdio.“

U više prilika i na više mjesta imam Hasan, a.s., je to otvoreno naglašavao i nije se

zadovoljavao samo objelodanjivanjem i utvrđivanjem činjenice da je on Poslanikov sin, već je kroz to ustrajavao na činjenici da pravo na vođstvo i hilafet samo njemu pripada i da nije moguće da to pravo dođe do Muavije i njemu sličnih, jer je Muavija lišen svojstava koja su potrebna za položaj hilafeta, i štaviše, on je okarakterisan suprotnim svojstvima.

Ovdje ćemo ukazati na njegove govore vezane za to i izrečene na više mjesta.

On, a.s., je odmah nakon pogibije njegovog oca održao govor i između ostalog rekao:

أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ عَرَفَنِي فَقَدْ عَرَفَنِي؛ وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْنِي فَأَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، وَأَنَا ابْنُ النَّبِيِّ، وَأَنَا ابْنُ الْوَصِيِّ

„O, ljudi, ko me poznaje – poznaje, ko me ne poznaje – ja sam Hasan ibn Ali, ja sam sin Poslanika i ja sam sin Poslanikovog namjesnika.“

Muavija je od njega tražio da se popne na minber i održi govor. Imam Hasan, a.s., se popeo i održao je govor pa je nastavio govoriti: „... ja sam sin...“ sve dok nije rekao: لَوْ طَلَبْتُمْ ابْنًا لِنَبِيِّكُمْ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا لَمْ تَجِدُوا غَيْرِي وَغَيْرَ أَخِي „Kad biste tražili sina vašeg Poslanika između Istoka i Zapada, ne biste našli nikog osim mene i mog brata.“